Euroopa Parlament
2024-2029

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon
Esimees

8.9.2025

Johan Van Overtveldt
Esimees
Eelarvekomisjon
BRUSSELS

Teema: Arvamus koondatud töötajate toetuseks loodud Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi vahendite kasutuselevõtmise kohta (Belgia taotlus – EGF/2025/001 BE/BelGaN) (2025/0198(BUD))

Austatud esimees

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjonile tehti kõnealuse menetluse raames ülesandeks esitada arvamus Teie komisjonile. Komisjon otsustas 2. septembri 2025. aasta koosolekul esitada arvamuse kirja vormis.

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon arutas küsimust oma 8. septembri 2025. aasta koosolekul. Nimetatud koosolekul otsustas komisjon esitada eelarvekomisjonile kui vastutavale komisjonile alljärgnevalt toodud arvamuse.

Lugupidamisega

Li Andersson

ARVAMUS

A. Arvestades, et 21. veebruaril 2025 esitas Belgia taotluse koondatud töötajate toetuseks loodud Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (EGF) vahendite kasutuselevõtmiseks vastavalt määruse (EL) 2021/691 („EGFi määrus“) artikli 8 lõikele 1 seoses koondamistega Belgias ettevõttes BelGaN BV (BelGaN) NACE Revision 2 osa 26 (arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine) alla kuuluvas majandussektoris; arvestades, et BelGaN koondas asjaomased töötajad NUTS 2. tasandi piirkonnas Provincie Oost-Vlaanderen (BE23);

B. arvestades, et Belgia esitas taotluse määruse (EL) 2021/691 artikli 4 lõike 2 punkti a kohaste sekkumiskriteeriumide alusel, milles on seatud tingimuseks, et vaatlusperioodiks oleva nelja kuu jooksul (käesoleval juhul ajavahemikul 31. juulist 2024 kuni 30. novembrini 2024) on liikmesriigi ettevõttes pidanud tegevuse lõpetama vähemalt 200 koondatud töötajat, kaasa arvatud töötajad, kelle on koondanud nimetatud ettevõtja tarnijad või tootmisahela järgmise etapi tootjad, ja/või füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on oma tegevuse lõpetanud; arvestades, et pärast kõnealuse taotluse hindamist leidis komisjon kooskõlas kõikide EGFi määruse kohaldatavate sätetega, et EGFist rahalise toetuse andmise tingimused on täidetud;

C. arvestades, et taotlus on seotud 417 koondatud töötajaga (abikõlblikud toetusesaajad), kelle tegevus eespool nimetatud majandussektorites on lõppenud;

D. arvestades, et komisjon esitas 26. augustil 2025 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku võtta vastu otsus EGFi kasutuselevõtmise kohta Belgiale rahaliste vahendite eraldamiseks, et toetada kõigi koondatud töötajate (417 sihtrühma kuuluvat toetusesaajat) tagasipöördumist tööturule;

E. arvestades, et koondamise põhjustanud sündmus on BelGaNi pankrot; arvestades, et BelGaN oli üle võtnud USA pooljuhtidetootja Onsemi tootmis- ning teadus- ja arendusrajatised Oudenaardes, et arendada edasi galliumnitriidil (GaN) põhinevat kiibitehnoloogiat; arvestades, et galliumnitriidil on pooljuhtide tööstuses märkimisväärne potentsiaal, mis võimaldab oluliselt parandada tulemuslikkust ja tõhusust, võrreldes traditsiooniliste ränipõhiste kiipide kasutamisega; arvestades, et BelGaN, kes reklaamis end autotööstusele keskendunud pooljuhtide tootjana, otsis aktiivselt uusi investoreid, et viia ellu kapitalimahukas üleminek ränipõhiselt kiipide tootmiselt galliumnitriidil põhinevale kiipide tootmisele; arvestades, et galliumnitriidi kasutuselevõtu paljulubavusest ei piisanud siiski ettevõtte tegevuse jätkamiseks ning BelGaNit tabas 2023. aastal tagasilöök, mis tähendas 55 miljoni eurose müügitulu juures 8,3 miljoni euro suurust puhaskahjumit ja mille põhjuseks olid kasvanud energia-, kemikaali- ja tööjõukulud; arvestades, et ettevõte ei suutnud kaasata piisavaid investeeringuid, mis lõppkokkuvõttes viis ettevõtte tegevuse langusesse: BelGaN lõpetas tegevuse ja esitas 30. juulil 2024 pankrotiavalduse, mille tulemusel koondati 417 töötajat;

F. arvestades, et Belgias on pankrottide arv alates 2022. aastast olnud tõusuteel; arvestades, et 2024. aastal esitas pankrotiavalduse rohkem kui 11 000 ettevõtet, millest 57 % asus Flandrias (tegu on suurima pankrottide arvuga alates 2013. aastast); arvestades, et selle tulemusena kadus 32 566 töökohta (59 % neist Flandrias), mis on

18,3 % rohkem kui 2023. aastal; arvestades, et lisaks mõjutavad Flaami tööturgu hiljutised restruktureerimised, sealhulgas koondamised ettevõtetes Van Hool ning Sappy ja Purmo, mille jaoks Belgia on taotlenud EGFi toetust, ning mille tõttu töökohtade arv tööstuses on vähenenud;

G. arvestades, et Oudenaarde on BelGaNis toimunud koondamistest enim mõjutatud piirkond; arvestades, et töötute tööotsijate arv Oudenaardes suurenes 2024. aasta detsembris eelmise aastaga võrreldes 9 %; arvestades, et kasv oli eriti märkimisväärne kõrge ja keskmise kvalifikatsiooniga töötute puhul (vastavalt + 13,5 % ja + 12,9 %), samas kui madala kvalifikatsiooniga töötajate hulgas oli see 3 %; arvestades, et Oudenaarde halduspiirkonnas vähenes tööandjate poolt Flandria riiklikule tööturuasutusele (VDAB) teatatud vabade töökohtade arv 2024. aastal eelmise aastaga võrreldes 17,7 %; arvestades, et tööpakkumiste arv järgis samasugust langustrendi, vähenedes 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga 21,8 % (või 32,4 %, kui võtta arvesse ainult tööstuse kutsealasid), mis osutab tööturu jahtumisele; arvestades, et VDAB sõnul raskendab vananeva tööjõu probleem ja nooremate inimeste vähene huvi MATI-valdkonna (matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria) vastu pensionile jäänud töötajate asendamist tööstuses, mis võib olla endiste BelGaNi töötajate jaoks töökohavahetusel eeliseks;

H. arvestades, et BelGaNi pankrot saabus ootamatult ning kokkuleppel töötajate esindajatega (Belgia Töötajate Üldliit (ABVV) ja Kristlike Ametiühingute Keskliit (ACV)) otsustas VDAB alustada meetmete pakkumist töötajatele kohe ja mitte oodata võimalikku ettevõtte ülevõtmist; arvestades, et seetõttu oli võimalik teha vaid mõningaid ettevalmistusi; arvestades, et ettevõte Thema Foundries on praeguseks kinnitanud, et nad võtavad BelGaNi endise tegevuskoha üle, et luua Flandrias uus footonkiipide keskus; arvestades, et see võib pakkuda uusi töövõimalusi endistele BelGaNi töötajatele, kes eelmisel aastal koondati ja kes on saanud EGFist toetust;

I. arvestades, et EGFi toetus ei tohi ületada iga-aastast maksimumsummat, mis on 30 miljonit eurot (2018. aasta hindades), nagu on ette nähtud nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) nr 2020/2093 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ja mida on muudetud nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrusega (EL, Euratom) 2024/765) artiklis 8;

seepärast palub tööhõive- ja sotsiaalkomisjon vastutaval eelarvekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tuletab meelde, et EGFi eesmärk on näidata üles solidaarsust toetusesaajatega ja pakkuda neile tuge; on seisukohal, et EGFi rahalist toetust tuleks peamiselt kasutada aktiivseteks tööturumeetmeteks ja individuaalseteks teenusteks, mille eesmärk on aidata toetusesaajatel kas oma algsel tegevusalal või väljaspool seda kiiresti kvaliteetsele ja püsivale töökohale naasta; rõhutab, kui oluline on valmistada töötajaid ette Euroopa majanduse ja ühiskonna hädavajalikuks rohe- ja digipöördeks ja neid toetada; kordab sellega seoses liidu olulist rolli, mis muu hulgas aitab EGFi kaudu rahastada õiglaseks üleminekuks vajalike kvalifikatsioonide omandamist, nagu näeb ette Euroopa roheline kokkulepe;

2. nõustub komisjoniga, et EGFi määruse artikli 4 lõike 2 punktis a sätestatud tingimused

on täidetud ja Belgial on õigus saada nimetatud määruse alusel rahalist toetust summas 931 690 eurot ehk 85 % kogukulust, mis on 1 096 107 eurot ning hõlmab individualiseeritud teenuste kulu 1 052 607 eurot ning ettevalmistus-, haldus-, teavitamis- ja reklaami-, kontrolli- ja aruandlustegevuse kulu 43 500 eurot;

3. märgib, et Belgia on teatanud, et restruktureerimise aktiivset juhtimist käsitlev siseriiklik tööõigus kohustab restruktureeritavaid ettevõtteid looma tööhõivega tegeleva osakonna, mille eesmärk on pakkuda kollektiivse koondamise raames koondatud töötajatele 30 tundi töökohavahetusteenuseid kolme kuu jooksul (60 tundi kuue kuu jooksul 45aastastele ja vanematele töötajatele); arvestades siiski, et see õiguslik kohustus pankroti korral ei kehti, tegi VDAB töökohavahetusteenused töötajatele kättesaadavaks oma vahenditega;

4. rõhutab, et Belgia on kinnitanud, et EGFist rahalist toetust saavad meetmed ei saa rahalist toetust liidu muudest rahastamisvahenditest;

5. märgib, et koondatud töötajatele pakutav individuaalne kooskõlastatud pakett koosneb järgmistest meetmetest: a) infotunnid, b) töökohavahetuse teenused (digioskuste hindamine, abi töö otsimisel, abi füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel jne), c) koolitus ja ümberõpe, d) koolitus töökohal, e) töömess, f) abi töö otsimisel ning g) töökohtade eelnev taustauuring ja töövahendus;

6. rõhutab eelkõige EGFi määruse artikli 7 lõike 2 tähtsust, milles nõutakse, et kooskõlastatud paketi kujundamisel tuleb prognoosida tulevasi tööturu võimalusi ja vajalikke oskusi, mis on kooskõlas üleminekuga ressursitõhusale ja kestlikule majandusele, ning eelkõige keskenduda digitaalsel tööstusajastul vajalike oskuste levitamisele; väljendab heameelt asjaolu üle, et paketi IKT-koolitus ja täiendav tugi, mis on ette nähtud töökohavahetuse teenuste raames, hõlmavad selliseid oskusi, eelkõige digioskuste hindamist ja töötajate võimalust laenata sülearvuti, saada koolitust selle kasutamise kohta ja vastuseid oma digiküsimustele;

7. tuletab meelde EGFi määruse artikli 7 lõike 2 punktis b sätestatud võimalust võtta kooskõlastatud paketi raames piiratud ajavahemikul erimeetmeid, muu hulgas maksta lapsehoiutoetust, et hõlbustada tööotsijate osalemist kavandatud meetmetes.